

Hållbarhetsrapportering i de största bolagen

Trender och tendenser

Från och med räkenskapsåret 2017 måste börsbolag som uppfyller särskilda kriterier redovisa hållbarhetsinformation relaterat till vissa områden. I denna artikel belyser Susanne Arvidsson vad vi kan lära av hur de största svenska börsbolagen hittills har rapporterat kring hållbarhet.

Svenska bolag har länge haft ett mycket gott renommé internationellt när det gäller kvaliteten på sin informationsgivning. Även inom hållbarhetsrapportering utmärker sig svenska bolag och placerar sig oftast bland de främsta i diverse rankingar. Hittills har beslutet att rapportera kring hållbarhet varit frivilligt men från och med räkenskapsåret 2017 innebär EU-direktivet kring hållbarhetsredovisning att bolag som uppfyller särskilda kriterier (se faktaruta 1) nu måste redovisa hållbarhetsinformation relaterat till vissa områden (se faktaruta 2). Syftet med rapporteringskraven, vilka numera ingår i ÅRL, är att göra informationen om hur bolagen arbetar med hållbarhetsfrågor mer öppen och jämförbar.

Så, vad kan vi lära oss av hur svenska bolag rapporterar kring hållbarhet? I en omfattande studie har jag studerat hur de 30 största svenska börsbolagen har rapporterat kring hållbarhet under perioden 2008–2015. För att fånga trender i hur denna rapportering har utvecklats har både bolagens årsredovisningar och hållbarhetsrapporter studerats. Valet att fokusera på de största bolagen motiveras av deras roll som first adopters och trendsetters när det kommer till att implementera och utveckla nya strategier för rapportering och kommunikation av företagsinformation.

Först och främst framgår det tydligt av studien att informationskvaliteten på hållbarhetsrapporteringen i väsentlig grad har förbättrats under perioden. Informationen har utvecklats från att vara tämligen kortfattad och allmän till att vara mer utarbetad

och detaljerad. Denna positiva utveckling är naturligtvis mer framträdande inom vissa områden än inom andra. En slutsats som kan dras är att det fortfarande finns behov av förbättringar inom samtliga områden. Konstigt vore det väl annars. Det bör dock noteras att bolagen har stärkt sin hållbarhetsrapportering genom frivilliga initiativ och utan tvingande lagstiftning, vilket är värt en eloge. Låt oss först lyfta upp några övergripande resultat om hur hållbarhetsrapporteringen har utvecklats.

EN TYDLIG TREND ÄR att allt färre börsbolag använder definitionen CSR (corporate social responsibility). Det är inte bara på själva rapporten som benämningen lyser med sin frånvaro utan även inuti rapporten används sällan definitionen CSR. 2008 användes benämningen CSR rapport fortfarande av några bolag och några rapporter hade även en undertitel som till exempel conscious actions eller proof of progress. I dag används uteslutande benämningen hållbarhetsrapport (sustainability report) och några undertitlar ser vi inte alls längre. Föga förvånande bekräftar studien att antalet sidor i årsredovisningarna fortsätter att öka (från i genomsnitt 124,5 sidor 2008 till 145,6 sidor år 2015). Värt att notera är dock att hållbarhetsrapporten ligger relativt stabilt på i genomsnitt cirka 45 sidor.

Om man ger sig på att mäta kvantiteten av hållbarhetsinformation så finner man att andelen hållbarhetsinformation ökar i årsredovisningarna från de största börsbolagen. 2008 utgjorde hållbarhetsinformationen i genomsnitt 5,0 procent av årsredovisningen medan den utgjorde 6,3 procent år 2015.

”Genomgående för hela undersökningsperioden är att bolagen är tämligen diffusa när det gäller att precisera syftet med sitt hållbarhetsarbete.”

Hållbarhetsområdet får även ett stadigt ökat fokus i Vd har ordet. I årsredovisningarna från 2008 var det endast en fjärdedel av vd:arna i de 30 största börsbolagen som lyfte upp hållbarhet i detta avsnitt. 2015 var det drygt tre fjärdedelar av vd:arna som diskuterade hållbarhet. Förutom att fler vd:ar lyfter upp olika hållbarhetsaspekter ägnas detta område större utrymme och återfinns ofta under en egen rubrik i Vd har ordet.

Vi ser en ökad implementering av tankegångarna kring integrerad rapportering. Visserligen sker implementeringen relativt långsamt, vilket även tidigare studier konstaterat. Intressant att notera är dock att även i de årsredovisningar som inte är utformade enligt principen för integrerad rapportering så märks en trend mot att hållbarhet lyfts in under fler områden i dag än det gjordes 2008 då det ofta endast återfanns under en särskild rubrik och i ett enskilt avsnitt. Dessutom poängterar allt fler av börsbolagen aktivt både i sin årsredovisning och i sin hållbarhetsrapport att hållbarhet är en integrerad del av deras verksamhet. Ovanstående skulle kunna tolkas som en indikation på att bolagen i dag i ökad utsträckning integrerar hållbarhetsaspekter i sin affärsmodell och värdekedja. Framtida studier bör fortsätta att undersöka om och hur denna integration de facto sker i bolagen samt vad som kännetecknar en effektiv integration sett ur ett värdeskapandeperspektiv.

Det har hänt mycket kring hur hållbarhet kommuniceras via bolagens hemsidor. 2008 var det långt ifrån alla de största börsbolagen som lyfte upp hållbarhet på sin hemsida. 2015 hade samtliga av de 30 största börsbolagen hållbarhet under en separat gardinrubrik. Under undersökningsperioden har det dessutom skett en påtaglig förändring kring hur hållbarhetsaspekter belyses via hemsidorna. I början av perioden var informationen tämligen kortfattad och allmän för att i slutet vara betydligt mer detaljerad och företagsspecifik. Även om graden av detaljering skiljer sig åt från bolag till bolag har samtliga bolags hemsidor förbättrats markant när det gäller hur tillgänglig hållbarhetsinformation är. Dessutom kan det konstateras att hållbarhetsinformationen på hemsidorna i många fall uppdateras tämligen frekvent. I takt med att det sker en ökad hållbarhetskommunikation via bolagens hemsidor (och även via övriga sociala medier) är det centralt att även framtida forskning inkluderar detta fokus.

GENOMGÅENDE FÖR HELA undersökningsperioden är att bolagen är tämligen diffusa när det gäller att precisera syftet med sitt hållbarhetsarbete. Studien visar att bolagen är relativt

konsekventa i hur de uttrycker sitt syfte i årsredovisningen och i hållbarhetsrapporten. I början av undersökningsperioden uttrycker bolagen sina syften kortfattat och i vaga ordalag såsom till exempel ”vi vill minimera vår negativa påverkan på omvärlden” eller ”vårt hållbarhetsarbete syftar till att ge våra intressenter ekonomiska, sociala och miljömässiga fördelar”. En modest utveckling sker successivt och 2015 uttrycker hälften av bolagen sitt syfte i lite mer utvecklad form såsom till exempel:

”Syftet med vårt hållbarhetsarbete är att förstå vår roll i samhället och agera ansvarsfullt och med ett långsiktigt perspektiv inom de områden där vi kan göra skillnad genom vår verksamhet antingen direkt eller indirekt.”

I både årsredovisningarna och i hållbarhetsrapporterna riktas ett succesivt större fokus mot att diskutera olika aspekter relaterade till bolagens intressenter. Dessa avsnitt är generellt betydligt mer omfattande och detaljerade i hållbarhetsrapporterna än i årsredovisningarna. 2015 innehåller över 80 procent av hållbarhetsrapporterna ett avsnitt kring intressentdialoger (jämfört med cirka 30 procent av årsredovisningarna). Hälften av dessa avsnitt är fortfarande relativt allmänna och lyfter i princip endast upp att de engagerar sig i intressentdialoger och därefter listar vilka olika intressentaktiviteter de engagerar sig i. Dock har det skett en utveckling av dessa avsnitt och cirka 30 procent av bolagen inkluderar avsnitt som är relativt detaljerade med ökad precisering av vilka aktiviteter som riktas till vilka intressenter samt vad dessa aktiviteter de facto har resulterat i. Relaterat till detta är väsentlighetsanalyser (kallas ibland även materialitetsanalys efter sin engelska benämning materiality analysis) vilket innebär att bolagen undersöker vilka hållbarhetsområden dess intressenter anser vara mest angelägna för bolaget att fokusera på samt matchar detta med hur viktiga dessa områden internt anses vara för bolaget. Endast ett fåtal av de största börsbolagen lyfte upp väsentlighetsanalyser i sina hållbarhetsrapporter 2008 men över 90 procent inkluderade denna analys i samma rapport 2015 (finns med GRI:s riktlinjer). I årsredovisningarna är detta avsnitt fortfarande sällan inkluderat (cirka 15 procent av ÅR 2015). Gemensamt för båda rapporterna är dock att börsbolagen helt missar att diskutera hur de väljer vilka intressenter som är särskilt betydelsefulla eller varför de har valt ut för att ingå i deras intressentaktiviteter eller i väsentlighetsanalyserna. Inga bolag rangordnar sina intressenter utan de presenterar en lista på

FAKTARUTA 1

Hållbarhetslagen (EU-direktiv infört i ÅRL) gäller för företag som uppfyller minst två av följande villkor:

- Medelantalet anställda i företaget uppgår till mer än 250.
- Balansomslutning uppgår till mer än 175 MSEK (20 miljoner Euro).
- Nettoomsättningen uppgår till mer än 350 MSEK (40 miljoner Euro).

FAKTARUTA 2

EU-direktivet kring hållbarhetsredovisning innebär att bolag som uppfyller kriterierna i faktaruta 1 nu måste redovisa hållbarhetsinformation relaterat till vissa områden:

- Required to report on environmental, social and employee-related, human rights, anti corruption and bribery matters;
- Required to describe their business model, outcomes and risks of the policies on the above topics, and the diversity policy applied for management and supervisory bodies;
- Encouraged to rely on recognized frameworks such as GRI's Sustainability Reporting Guidelines, the United Nations Global Compact (UNGC), the UN Guiding Principles on Business and Human Rights, OECD Guidelines, International Organization for Standardization (ISO) 26000 and the International Labour Organization (ILO) Tripartite Declaration.

5 upplysningar som måste vara med:

- Miljö
- Sociala förhållanden
- Personal
- Mänskliga rättigheter
- Antikorruption

Mångfaldspolicy. Stora börsbolag ska i sin bolagsstyrningsrapport informera om den mångfaldspolicy som bolaget tillämpar när det gäller sammansättningen i styrande organ, vilka mål som finns och hur dessa följs upp.

Följ eller förklara. Om företaget inte tillämpar någon policy i en hållbarhetsfråga eller rörande mångfald, ska rapporten ange skälen för det.

intressenter (ofta i alfabetisk ordning) och gör sedan ingen närmare indelning. Dessa listor inkluderar upp till elva intressenter. Aktieägarna, personalen, kunderna och leverantörerna är vanligast förekommande i dessa listningar. Succesivt under perioden noteras det att ägarna fått en något mindre framträdande roll i dessa listningar.

AVSNITTEN MED NYCKELTAL relaterade till hållbarhet ges mer fokus i hållbarhetsrapporterna än i årsredovisningarna. Gemensamt för de båda rapporterna är att dessa avsnitt är tämligen ostrukturerade i början av undersökningsperioden men får efterhand en tydligare struktur med tabeller och diagram. Dock hålls informationen fortfarande allmän och det framgår att bolagen har problem med att besluta om vilka nyckeltal de ska fokusera på. Även om börsbolagen poängterar vikten av att kunna värdera sina prestationer inom hållbarhetsområdet går operationaliseringen av dessa nyckeltal långsamt. Detta

”Status, mål och deadlines är oftast inte preciserade.”

illustrerar svårigheterna relaterade med att utveckla valida och reliabla hållbarhetsnyckeltal. Status, mål och deadlines är oftast inte preciserade. Inte heller kommuniceras kopplingen till bolagets värdeskapande. Detta medför uppenbara problem med att koppla hur prestationerna inom hållbarhetsområdet påverkar ett företags värdeskapande och dess finansiella prestationsmätt. Detta är en kritik eller skepticism som inte sällan poängteras från finansmarknadens aktörer. Dessutom innebär det svårigheter att jämföra olika bolags prestationer med varandra.

Intressant att notera är att flera av bolagen i slutet av undersökningsperioden explicit relaterar sitt hållbarhetsarbete till bolagets riskhantering. Detta är i linje med hur EU-direktivet är formulerat, det vill säga att riskperspektivet är betonat. En annan tydlig trend under de senaste åren är att hållbarhet kopplas ihop med governance. Ett uttryck som börjar användas flitigt i rapporterna för 2015 är sustainability governance. I dessa avsnitt inkluderas ofta organisationsdiagram över hur sustainability governance är uppbyggt i bolaget och även vilka riktlinjer som styr denna kontrollfunktion.

ÄVEN OM STUDIEN konstaterar att informationskvaliteten på hållbarhetsinformationen i väsentlig grad har förbättrats mellan 2008 och 2015, är det tveksamt om användbarheten och värder relevansen av hållbarhetsinformationen har förbättrats i samma utsträckning. Särskilt tveksamt är det vad gäller möjligheterna att värdera, spåra och jämföra bolagens prestationer inom hållbarhetsområdet. Även om hållbarhetsrapporterna och hållbarhetsinformationen i årsredovisningarna är mer eller mindre avancerad framgår det tydligt från studien att det är en stor spridning vad gäller fokus, omfattning och struktur. Dessutom ändrar bolagen ofta både innehåll och upplägg mellan åren.

Detta är problematiskt eftersom det innebär svårigheter för bolagens intressenter, inte minst ur ett finansmarknadsperspektiv, att jämföra ett bolags prestationer inom hållbarhetsområdet med ett annat eller för den delen ett bolags nuvarande prestationer med samma bolags prestationer fem år tillbaka (progressionen). Dock kan man konstatera att de bolag som nu genom EU-direktivet ska redovisa hållbarhetsinformation relaterat till vissa områden (se faktaruta 2) kan lära sig mycket genom att studera de största svenska börsbolagen. De är duktiga på hållbarhetsredovisning och de förtjänar sitt goda internationella renommé. Med tanke på att bolagen genom frivilliga initiativ och ansträngningar har kommit så pass långt med utvecklingen av sina hållbarhetsrapporter finns det goda förutsättningar för att bolagen kommer att verka för en fortsatt utveckling mot förbättrad användbarhet och värder relevans av hållbarhetsinformation.

Susanne Arvidsson är docent vid Ekonomihögskolan vid Lunds universitet.